

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1181/2564

นาย ม. ผู้ร้อง พันตำรวจเอก ร. ในฐานะหัวหน้าพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร ก. กับพวก ผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.อ. มาตรา 1, ป.วิ.อ. มาตรา 90, พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 19,

พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 20, พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 54

ย่อ / หลักกฎหมาย

การกักตัวคนต่างด้าวตามบทบัญญัติของ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ไม่อยู่ในความหมาย บทนิยาม "คุมขัง" ตาม ป.อ. มาตรา 1 (12) โดยที่ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองกักตัวคนต่างด้าวไว้ ณ สถานที่ใดตามที่เห็นเหมาะสม แต่การที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองไม่มีห้องกักตัวที่เหมาะสมเป็นของตนเอง แล้ว นำผู้ร้องซึ่งเป็นคนต่างด้าวไปกักตัวไว้ในห้องคุมตัวหรือควบคุมผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาของ สถานีตำรวจ จึงมิใช่เป็นการกักตัวผู้ร้องไว้ ณ สถานที่ที่เหมาะสม และกรณีมีเหตุจำเป็นต้องกักตัวผู้ ร้องไว้เกินกำหนดเจ็ดวัน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองไม่ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ มีอำนาจกักตัวคนต่างด้าวต่อไปอีก เป็นการไม่ได้ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 20 วรรคสอง การกักตัวผู้ร้องไว้ในห้องคุมตัวหรือควบคุมผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาของสถานีตำรวจ ดังกล่าว จึงเป็นการคุมขังในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 90

คำพิพากษา

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งปล่อยตัวผู้ร้อง พนักงานสอบสวนแถลงคัดค้านว่า พนักงานสอบสวนได้รับแจ้งจากตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ว่า ไม่มีห้องกักตัวจึงขอส่งตัวผู้ ร้องให้สถานีตำรวจภูธรภมราไสยคุมขัง การควบคุมตัวผู้ร้องจึงชอบด้วยกฎหมาย ศาลชั้นต้น ไต่สวนแล้วเห็นว่า ไม่ปรากฏว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเคยมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ ผู้ต้องหา (ผู้ร้อง) เข้ามาในราชอาณาจักรมาก่อน อีกทั้งคดีนี้ผู้ร้องถูกกล่าวหาว่าเป็นคนต่างด้าว เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตและเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งผู้ร้องให้การปฏิเสธ เมื่อผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลไม่ได้ว่า การคุมขังเป็นการ ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีคำสั่งให้ปล่อยตัวผู้ต้องหา (ผู้ร้อง) ในคดีหมายเลขดำที่ ผ.175/2562 ไปทันที ผู้คัดค้านทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษายืน ผู้คัดค้านทั้งสองฎีกา ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสองว่า การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 กักตัวผู้ร้องซึ่งเป็นคนต่างด้าวในสถานที่คุมขังของ สถานีตำรวจหลังจากพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องผัดฟ้องและฝากขังและศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างสอบสวน เป็นการคุมขังผู้ร้องโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 54 บัญญัติว่า "คนต่างด้าวผู้ใดเข้ามาหรืออยู่ใน ราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตนั้นสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งตัวคนต่างด้าวผู้นั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรก็ได้ ถ้ามีกรณีต้อง สอบสวนเพื่อส่งตัวกลับตามวรรคหนึ่ง ให้นำมาตรา 19 และมาตรา 20 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่มีคำสั่งให้ส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรแล้ว ในระหว่างรอการส่งกลับ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอนุญาตให้ไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่ใด โดยคนต่างด้าวผู้นั้นต้องมาพบ

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยต้องมีประกัน หรือมีทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ ณ สถานที่ใดเป็นเวลานานเท่าใดตามความจำเป็นก็ได้ ค่าใช้จ่ายในการกักตัวนี้ให้คนต่างด้าวผู้นั้นเป็นผู้เสีย บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรก่อนวันที่พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พุทธศักราช 2480 ใช้บังคับ" กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ตามบัญญัติมาตรา 54 วรรคหนึ่งนั้น หมายถึง คดีหรือข้อเท็จจริงยุติแล้วว่าคนต่างด้าวผู้นั้นเข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตนั้นสิ้นสุดลงหรือถูกเพิกถอนแล้ว ส่วนกรณีของผู้ร้องถูกจับและควบคุมตัวในความผิดฐานเข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตและเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2562 เวลา 21.36 นาฬิกา ชันสอบสวนผู้ร้องให้การปฏิเสธและการสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้นเมื่อควบคุมตัวผู้ร้องจะครบสี่สิบแปดชั่วโมงวันที่ 30 เมษายน 2562 พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ร้องมาผัดฟ้องและฝากขังต่อศาลชั้นต้นตามคำร้องผัดฟ้องและฝากขังครั้งที่ 1 คดีหมายเลขดำที่ ผ.175/2562 ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499 มาตรา 7 และพระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ.2520 มาตรา 3 กรณีของผู้ร้องจึงถือได้ว่าเป็นกรณีที่ต้องสอบสวนเพื่อส่งตัวกลับตามมาตรา 54 วรรคสอง มิใช่กรณีที่มีคำสั่งให้ส่งตัวคนต่างด้าวกลับตามมาตรา 54 วรรคสาม จึงต้องนำบทบัญญัติตามมาตรา 19 และมาตรา 20 มาใช้บังคับโดยอนุโลม มาตรา 20 บัญญัติว่า "ในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กักตัวคนต่างด้าวผู้ใดไว้ตามมาตรา 19 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี แต่ห้ามมิให้กักตัวไว้เกินสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกกักตัวมาถึงที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นจะยืดเวลาเกินสี่สิบแปดชั่วโมงก็ได้ แต่มิให้เกินเจ็ดวันและให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเหตุจำเป็นที่ต้องยืดเวลาไว้ให้ปรากฏด้วย ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องกักตัวคนต่างด้าวผู้ใดไว้เกินกำหนดเวลาดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มียานาจกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ต่อไปอีกได้ และศาลอาจสั่งให้มียานาจกักตัวไว้เท่าที่จำเป็นครั้งละไม่เกินสิบสองวัน แต่ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ปล่อยตัวไปชั่วคราวโดยเรียกประกัน หรือเรียกทั้งประกันและหลักประกันก็ได้" จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า อำนาจของผู้คัดค้านที่ 2 ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกักตัวผู้ร้องซึ่งเป็นคนต่างด้าวตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 เป็นคนละกรณีกับอำนาจศาลในการควบคุมตัวผู้ร้องในฐานะผู้ต้องหาซึ่งถูกดำเนินคดีอาญาตามผู้คัดค้านที่ 1 นำตัวผู้ร้องมาผัดฟ้องและฝากขังในระหว่างสอบสวน ดังนั้น การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ร้องในระหว่างสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาดังกล่าว ก็เป็นคนละกรณีกับอำนาจในการกักตัวคนต่างด้าว ของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่หากมีเหตุจำเป็นต้องกักตัวคนต่างด้าวเกินกำหนดเวลาดังกล่าวตามมาตรา 20 วรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกักตัวคนต่างด้าวต้องยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มียานาจกักตัวคนต่างด้าวไว้ต่อไปอีกได้ และศาลอาจอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวได้ตามมาตรา 20 วรรคสอง แม้ตามคำร้องผัดฟ้องและฝากขังของผู้คัดค้านที่ 1 จะมีคำขอว่าหากศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ขอให้แจ้งผู้คัดค้านที่ 1 เพื่อรับตัวผู้ร้องไปดำเนินการตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 54 ก็ตาม แต่ตามรายงานกระบวนการพิจารณาในการไต่สวนคำร้องผัดฟ้องและฝากขัง ศาลชั้นต้นก็ได้มีคำสั่งตามคำขอดังกล่าวแต่อย่างใด ทั้งผู้คัดค้านที่ 1 มิใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจกักตัวคนต่างด้าว ที่จะ

ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการกักตัวคนต่างด้าวต่อไปได้ตามมาตรา 20 วรรคสอง เมื่อคดีของผู้ร้องยังอยู่ในระหว่างสอบสวนเพื่อส่งตัวกลับ แต่ผู้คัดค้านที่ 2 ก็ไม่เคยยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นขอให้มีการกักตัวผู้ร้องซึ่งเป็นคนต่างด้าวต่อไปอีกได้ตามมาตรา 20 วรรคสอง ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องกักตัวคนต่างด้าวไว้เกินกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 20 วรรคหนึ่ง และการกักตัวคนต่างด้าวตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ก็ไม่อยู่ในความหมาย บทนิยาม "คุมขัง" ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (12) กล่าวคือ คุมตัว ควบคุม ขัง กักขัง หรือจำคุก ด้วย โดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองกักตัวคนต่างด้าวไว้ ณ สถานที่ใดตามที่เห็นเหมาะสม เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ แต่การที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองไม่มีห้องกักตัวที่เหมาะสมเป็นของตนเอง แล้วนำผู้ร้องไปกักตัวไว้ในห้องคุมตัวหรือควบคุมผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาของสถานีตำรวจภูธรกรมลาไสยชั่วคราวนั้น จึงมิใช่เป็นการกักตัวผู้ร้องไว้ ณ สถานที่ที่เหมาะสม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 19 วรรคหนึ่ง รวมทั้งการคุมขังผู้ร้องไว้ในห้องควบคุมของสถานีตำรวจดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2562 จนถึงวันที่ 13 พฤษภาคม 2562 เป็นระยะเวลา 14 วัน โดยมีได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 20 วรรคสอง จึงเป็นการคุมขังในกรณีอื่นใด โดยมีชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2379/2542 ที่ผู้คัดค้านทั้งสองอ้างมาในฎีกา ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดีนี้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 โดยมติที่ประชุมใหญ่พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล ฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสอง ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

องค์คณะ

อุไรลักษณ์ ลีธรรมชโย · พิชร์ภรณ์ อนุวัฒนาวิน

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/1181/2564>